GRUDZIEŃ 2025

REJESTRACJA URODZENIA DZIECKA

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- Rola placówki medycznej
- Zakres danych w karcie urodzenia
- Zgłoszenie urodzenia przez rodziców – kto, kiedy i gdzie?
- Termin zgłoszenia
- Forma zgłoszenia urodzenia
- Zgłoszenie osobiste – protokół zgłoszenia
- Zgłoszenie elektroniczne
- Imię i nazwisko dziecka - zasady wyboru
- Sporządzenie aktu urodzenia

Rejestracja urodzenia dziecka jest podstawową czynnością prawną związaną z narodzinami. Nie jest to jedynie formalność urzędowa, ale działanie, które zapewnia dziecku pojawienie w obrocie prawnym. Od tego momentu dziecko „istnieje" w rejestrze stanu cywilnego, może otrzymać numer PESEL, a następnie dokument tożsamości. Zasady te określa ustawa - Prawo o aktach stanu cywilnego, która szczegółowo reguluje sposób zgłaszania urodzenia, zakres danych wpisywanych do aktu oraz obowiązki zarówno placówek medycznych, jak i rodziców.

Rola placówki medycznej

Pierwszym etapem, jeszcze przed wizytą rodziców w urzędzie stanu cywilnego, jest sporządzenie przez podmiot wykonujący działalność leczniczą tak zwanej karty urodzenia albo karty martwego urodzenia. To właśnie te dokumenty stanowią podstawę do sporządzenia aktu urodzenia przez kierownika urzędu stanu cywilnego.

Karta urodzenia musi zostać przekazana do właściwego urzędu stanu cywilnego w terminie trzech dni od dnia jej sporządzenia. Jeżeli dziecko urodziło się martwe, wystawia się kartę martwego urodzenia, która powinna trafić do kierownika urzędu stanu cywilnego w terminie jednego

dnia. Dokumenty te zawierają najważniejsze dane identyfikujące matkę dziecka, miejsce, datę i godzinę porodu, a także płeć dziecka. W przypadku martwego urodzenia karta martwego urodzenia zawiera te same dane co karta urodzenia, wraz z jednoznaczną informacją, że dziecko przyszło na świat martwe. Jeśli nie jest możliwe ustalenie płci dziecka, karta martwego urodzenia nie jest przekazywana, co w praktyce uniemożliwia sporządzenie aktu.

Karty przekazywane są w postaci elektronicznej, opatrzonej stosownym podpisem elektronicznym. Dodatkowo placówka medyczna gromadzi szerszy zakres danych dotyczących rodziców, stanu zdrowia dziecka oraz przebiegu ciąży i porodu, które następnie są przekazywane dla potrzeb statystyki publicznej. Dane te nie są widoczne w samym akcie urodzenia, ale służą celom statystycznym i zdrowotnym państwa.

Zakres danych w karcie urodzenia (art. 54 ust. 2)

Karta urodzenia zawiera m.in.:

- dane matki (imię, nazwisko, nazwisko rodowe, data i miejsce urodzenia, numer PESEL),
- datę, godzinę i miejsce urodzenia dziecka,
- płeć dziecka.

Karta martwego urodzenia zawiera dodatkowo informację o martwym urodzeniu. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie płci dziecka, karta martwego urodzenia nie może zostać przekazana, co oznacza brak podstawy do sporządzenia aktu (art. 54 ust. 3). Art. 53 ust. 2–3 nakłada na placówkę medyczną obowiązek pozyskania i przetwarzania danych statystycznych, m.in.:

- danych o miejscu zamieszkania rodziców,
- danych o stanie zdrowia dziecka przy urodzeniu,
- danych dotyczących przebiegu ciąży i porodu.

Dane te służą wyłącznie statystyce publicznej i nie są umieszczane w akcie urodzenia.

Zgłoszenie urodzenia przez rodziców - kto, kiedy i gdzie?

Zgłoszenie urodzenia dziecka powinno nastąpić:

- w ciągu 21 dni od dnia sporządzenia karty urodzenia,
- w ciągu 3 dni od sporządzenia karty martwego urodzenia.

Jeśli rodzice nie dokonają zgłoszenia w tych terminach, kierownik USC sam sporządza akt urodzenia z urzędu (art. 55 ust. 2) i informuje o tym rodziców.

Kto jest uprawniony do zgłoszenia?

Ustawodawca przewidział kilka wariantów:

- Matka lub ojciec dziecka posiadający pełną zdolność do czynności prawnych.
- Matka lub ojciec, którzy ukończyli 16 lat, ale mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych.
- Przedstawiciel ustawowy lub opiekun matki. Dotyczy to sytuacji, gdy:
  - rodzice są ubezwłasnowolnieni,
  - rodzice są niepełnoletni poniżej 16 lat,
  - matka wymaga reprezentacji z innych powodów.
- Pełnomocnik (art. 57 ust. 2). Ustawodawca dopuszcza zgłoszenie urodzenia przez pełnomocnika, o ile posiada on odpowiednie pełnomocnictwo.

Gdzie zgłosić urodzenie?

Zgłoszenia dokonuje się w urzędzie stanu cywilnego właściwym dla miejsca urodzenia dziecka. Właściwość miejscowa zależy od:

- miejsca porodu (szpital, dom),
- a nie od miejsca zamieszkania rodziców.

Jeśli żaden z rodziców nie mieszka w okręgu USC, gdzie dziecko się urodziło, zgłoszenia można dokonać w USC według miejsca zamieszkania obojga lub jednego z rodziców.

Forma zgłoszenia urodzenia - osobista lub elektroniczna

Zasadniczo zgłoszenia urodzenia dokonują rodzice dziecka. Ustawa stanowi, że są to matka lub ojciec dziecka posiadający pełną zdolność do czynności prawnych. Co istotne, jeżeli matka lub ojciec ukończyli 16 lat, ale posiadają jedynie ograniczoną zdolność do czynności prawnych, również są uprawnieni do dokonania zgłoszenia. Ustawodawca wychodzi tu

naprzeciw sytuacjom, w których rodzic jest małoletni, ale mimo to sprawuje faktyczną opiekę nad dzieckiem.

Jeżeli rodzice z różnych względów nie są w stanie samodzielnie zgłosić urodzenia np. z powodu wieku poniżej 16 lat, ubezwłasnowolnienia czy innych przeszkód, zgłoszenia dokonuje przedstawiciel ustawowy lub opiekun matki. Ustawa dopuszcza także możliwość dokonania zgłoszenia przez pełnomocnika, co ma znaczenie praktyczne w sytuacjach, gdy rodzice przebywają w innym miejscu lub stan zdrowia uniemożliwia im osobistą wizytę w urzędzie.

Zgłoszenia urodzenia dokonuje się zawsze w urzędzie stanu cywilnego właściwym ze względu na miejsce urodzenia dziecka, a więc według miejsca porodu, a nie według miejsca zamieszkania rodziców. Jeżeli dziecko rodzi się w szpitalu, właściwy będzie urząd stanu cywilnego dla gminy lub miasta, na terenie której położony jest szpital. W przypadku porodu domowego będzie to urząd właściwy dla gminy, na której terenie znajduje się miejsce zamieszkania, w którym doszło do porodu.

Zgłoszenie osobiste - protokół zgłoszenia

Najbardziej tradycyjną formą zgłoszenia urodzenia jest osobista wizyta w urzędzie stanu cywilnego. W takiej sytuacji kierownik USC sporządza protokół zgłoszenia urodzenia. Protokół ten stanowi urzędowe potwierdzenie czynności zgłoszenia i zawiera szczegółowe dane dotyczące rodziców, dziecka, osoby zgłaszającej oraz podstawowe informacje o obywatelstwie i dokumentach tożsamości.

W protokole odnotowuje się m.in. nazwiska, imiona, nazwiska rodowe, daty i miejsca urodzenia rodziców oraz ich numery PESEL, o ile zostały nadane. Osoba zgłaszająca składa oświadczenie o wyborze imienia lub imion dla dziecka oraz o nazwisku, jakie dziecko będzie nosiło. Wskazuje się także datę i miejsce urodzenia dziecka, jego obywatelstwo oraz obywatelstwo rodziców. Dane osoby zgłaszającej, wraz z oznaczeniem dokumentu tożsamości, również znajdują się w protokole. Jeżeli w czynności uczestniczy biegły lub tłumacz, protokół zawiera także ich dane. Na końcu wpisuje się nazwisko i imię kierownika urzędu stanu cywilnego przyjmującego zgłoszenie. Protokół podpisują zarówno osoba zgłaszająca, jak i kierownik urzędu stanu cywilnego. Jest to moment formalnego potwierdzenia złożonych oświadczeń.

Przy zgłoszeniu osobistym kierownik USC sporządza protokół zgłoszenia urodzenia, który obejmuje m.in.:

- dane rodziców (imię, nazwisko, data urodzenia, PESEL),
- imię lub imiona dziecka wskazane przez rodzica,
- nazwisko dziecka,
- datę i miejsce urodzenia dziecka,
- obywatelstwo dziecka i rodziców,
- dane osoby zgłaszającej,
- adres do korespondencji,
- dane biegłego lub tłumacza, jeśli uczestniczyli.

Protokół podpisuje osoba zgłaszająca i kierownik USC.

Zgłoszenie elektroniczne

Ustawa przewiduje także możliwość zgłoszenia urodzenia dziecka drogą elektroniczną. Z tej formy mogą skorzystać matka lub ojciec dziecka posiadający pełną zdolność do czynności prawnych, o ile dysponują narzędziem do uwierzytelnienia elektronicznego, takim jak profil zaufany czy e-dowód.

Zgłoszenie elektroniczne zawiera ten sam zakres danych co tradycyjny protokół, jednak nie sporządza się wówczas odrębnego protokołu zgłoszenia urodzenia. Rodzic wypełnia odpowiedni formularz, wskazując dane rodziców, dane dziecka, wybierając imię lub imiona, a także określając, w jakiej formie chce otrzymać odpis skrócony aktu urodzenia oraz powiadomienie o nadaniu numeru PESEL. Uzupełniane są również informacje dotyczące miejsca pobytu rodziców lub dziecka oraz adres do korespondencji. Zgłoszenie elektroniczne jest równoznaczne z osobistym zgłoszeniem w urzędzie. Po jego przyjęciu kierownik urzędu stanu cywilnego przystępuje do sporządzenia aktu urodzenia w terminie najbliższego dnia roboczego.

Zgłoszenie elektroniczne jest możliwe, jeżeli zgłaszający:

- jest matką lub ojcem dziecka,
- ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- posiada środek identyfikacji elektronicznej (np. profil zaufany, e-dowód).

Zgłoszenie elektroniczne zawiera te same dane co protokół, ale protokół nie jest sporządzany (art. 58a ust. 3).

Dodatkowo rodzic musi wskazać:

- miejsce pobytu dziecka lub rodziców,
- formę wydania odpisu aktu urodzenia (papierową lub elektroniczną),
- formę wydania powiadomienia o PESEL.

Sporządzenie aktu urodzenia

Po otrzymaniu karty urodzenia lub karty martwego urodzenia oraz po dokonaniu zgłoszenia urodzenia dziecka, kierownik urzędu stanu cywilnego sporządza akt urodzenia. Co do zasady, akt urodzenia sporządza się w dniu zgłoszenia. Jeżeli zgłoszenie urodzenia nastąpiło w formie elektronicznej, akt sporządza się w następnym dniu roboczym po otrzymaniu zgłoszenia.

W przypadku, gdy dziecko urodziło się martwe, nie sporządza się odrębnego aktu zgonu, zamiast tego sporządza się akt urodzenia z adnotacją, że dziecko przyszło na świat martwe. Rozwiązanie to sprawia, że nawet w przypadku martwego urodzenia w rejestrze stanu cywilnego istnieje akt potwierdzający fakt narodzin.

Akt urodzenia zawiera podstawowe dane identyfikujące dziecko i jego rodziców: nazwisko i imię (lub imiona) dziecka, datę, miejsce i kraj urodzenia oraz płeć. Wpisuje się także nazwiska, imiona, nazwiska rodowe oraz daty i miejsca urodzenia rodziców, dane osoby zgłaszającej urodzenie oraz dane biegłego lub tłumacza jeśli uczestniczyli w procedurze.

Akt urodzenia sporządza się:

- w dniu zgłoszenia urodzenia dziecka,
- a gdy zgłoszenie nastąpiło elektronicznie – w następnym dniu roboczym.

Jeżeli dziecko urodziło się martwe:

- sporządza się akt urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu,
- nie sporządza się aktu zgonu.

Przepisy przewidują kilka sytuacji, w których kierownik USC sam sporządza akt urodzenia:

- Brak zgłoszenia w terminie: Gdy rodzice nie dokonają zgłoszenia w terminie, akt jest sporządzany z urzędu na podstawie karty urodzenia.
- Szczególne okoliczności.

Akt sporządza się z urzędu, gdy matka dziecka zmarła przed sporządzeniem aktu, oboje rodzice zmarli przed sporządzeniem aktu, istnieje zagrożenie życia lub zdrowia dziecka, brak jest uznania ojcostwa, a matka była niezamężna.

W takich sytuacjach kierownik USC sam wybiera imię dziecka i odnotowuje to w akcie.

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? 📞 Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉️ Napisz: npp@um.poznan.pl

Zadanie jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.

Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA TAURUS
POZnań